

DE KRAAI

Eigenlijk zijn we een beetje bang voor kraaien. Hun krassende geluid doet ons schrikken. Hun menukaart vervult ons doorgaans met afgrijzen en een samenshooling van kraaien onderweg doet het ergste vrezon. De kraai leeft letterlijk van de dood. Zijn stemmige veronpak maakt hem uitermate geschikt voor dat werk. Is het een wonder dat de mensen de kraai sinds de oudste tijden met de dood zijn gaan associëren? Is het een wonder dat we de mannen die in hun ouderwetse kostuum de kist naar het graf dragen, stiekem 'kraaien' noemen.

DE SLANG

Sinds de slang het geluk van Adam en Eva in het paradijs wreed verstoorde, leeft de mens op enigszins gespannen voet met de slang. Vaak is hij het symbool van duisternis en dood. Temeer daar de slang een van de weinige dieren is waar we kennelijk écht iets van te duchten hebben.

Deze houding wordt nog gecompliceerder als we bedenken dat de slang - de slang in esculaap van de dokter! – niet alleen voor het gif staat, maar ook voor de genezing. Niet alleen voor de dood, maar ook voor het leven. Soms vind je op oude graven de afbeelding van de slang die in zijn staart bijt en daarmee staat voor de oneindige kringloop van leven en dood.

DE PESTVOGEL

Op het eerste gezicht lijken onschuldige pesterijtjes de pestvogel zijn naam gegeven te hebben. Bij nader inzien blijkt echter dat je de naam pestvogel niet snel al te letterlijk moet opvatten. De aanwezigheid van de pestvogel deed de middeleeuwer doodsangsten uitstaan. Jaren achter elkaar zag je de vogel niet in deze streken, maar áls hij zich hier vertoonde, was men er vast van overtuigd dat de pest het land binnenkort in zijn greep zou krijgen en dat geen huis gespaard zou worden. Wie een pestvogel zag, keek de dood in de ogen.

Tegenwoordig weten we dat de komst van de pestvogel meer met overbevolking in hun broedgebieden in Oost-Europa te maken heeft dan met hun voorspellende gaven.

DE ZWAAN

Hun imposante gestalte en krachtig optreden maken dat de zwaan alom respect ontmoet. Om de zwaan kun je letterlijk en figuurlijk niet heen. De Griekse oppergod Zeus veranderde zich in een zwaan om Leda, de vrouw van de koning van Sparta, te verleiden. Het waren dezelfde Grieken die het verhaal vertelden dat de zwaan anders dan alle andere vogels slechts eenmaal in zijn leven zong, namelijk op het moment waarop hij ging sterven. Met zijn zwanenzang maakte het dier in een keer goed wat hij ons een leven lang had doen ontbreken. Wat is er aangrijpender dan te sterven als een zwaan.

DE VLEERMUIS

We weten niet goed wat we met vleermuizen aan moeten. Het zijn de enige zoogdieren die kunnen vliegen. Een eigenschap die ze gebruiken om in de schemering op insectenjacht te gaan.

Vroeger heeft men ons wijsgemaakt dat hij met zijn nachtelijk gefladder gemakkelijk in je haar verstrikt raakt. En het kan nog veel erger, want wie zegt dat geen vampier is die op je bloed uit is en op het punt staat je naar de keel te vliegen...

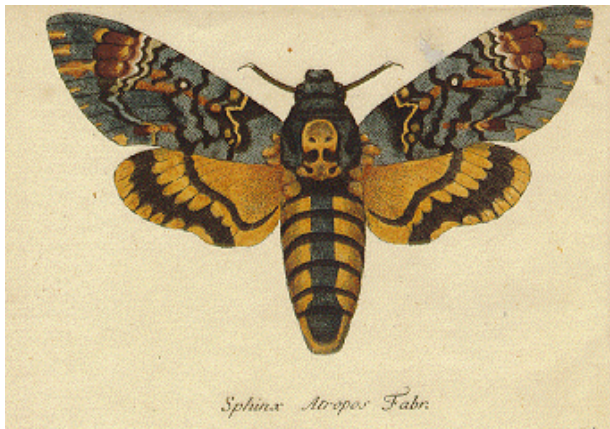
Op oude graven zie je soms een gevleugelde zandloper afgebeeld als symbool van de tijd die vervliegt. Aan de ene kant heeft de zandloper dan de vleugel van de machtige adelaar, aan de andere kant die van een vleermuis. Een verschil van dag en nacht, van licht en donker, van leven en dood, zo u wilt.

DE MESTKEVER

Vrijwel zeker is het enige dat u van de mestkever te zien krijgt, mooie ronde gaatjes in de bodem. Kleine hoopjes wit zand markeren de plaatsen waar de mestkever een soms wel 50 centimeter lange buis recht naar beneden gegraven heeft. De mannetjes rollen schapenkeutels naar de ingang van hun holletje en ze duwen ze de buis in naar beneden. Onderaan staan de vrouwtjes klaar om de keutels naar de broedruimtes te duwen. Dit beeld van de onverstoord voortduwende mestkever bracht de Egyptenaren op het idee dat de zon best wel eens door een enorme mestkever zou kunnen worden voortgeduwd. Elke dag van licht naar donker en weer terug van donker naar licht. Daarmee had het amulet van de mestkever – de scarabee – een functie als geluksbrenger gekregen. In de windsels van de mummies werd steevast een scarabee gestopt om de overledene op zijn lange weg naar het Dodenrijk voor kwaad te helpen behoeden.

DE VLINDER

Vaak wordt het beeld van de vlinder gebruikt om aanschouwelijk te maken hoe na de dood de ziel het lichaam verlaat en daarmee het tijdelijke voor het eeuwige verwisselt. De vlinder die zich uit haar cocon wurmt en omhoog stijgt, het licht tegemoet. Wat lijkt er meer op het leven van de mens die na dit Tranendal zijn stoffelijk overschot achterlaat en op weg gaat naar Koninkrijk der hemelen.

Sommige vlinders gaan in hun symboolfunctie zover dat ze 'de mensendood op hun rug dragen', zoals Jan Wolkers schreef in zijn roman *De Doodshoofdvlinder*.

DE ZWARTE KAT

Iedereen weet dat een zwarte kat ongeluk brengt, net zoals onder een ladder doorlopen en vrijdag de dertiende. Voor de meesten van ons lijkt het onschuldig bijgeloof, maar in de Middeleeuwen was men ervan overtuigd dat een zwarte kat het huisdier van een heks moest zijn die in opdracht van het vrouwtje bij jou kwam spioneren. Als je een zwarte kat zag, was de heks nooit ver uit de buurt. Als je er dan ook nog bij bedenkt dat tot overmaat van ramp veel zwarte katten na zeven jaar zelf in heksen veranderden, kun je je voorstellen dat de middeleeuwer kritisch was bij de keuze van een nieuwe muizenvanger.